

KUOPIO

ESIMERKKEJÄ ESI- JA PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMIEN YHTYMÄKOHDISTA

Jenni Sutinen ja Elisa Penttinen

Joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittäminen

Kuopiossa 1.8.2023-30.6.2024

Kuopion kaupungin
perusopetuksen
opetussuunnitelma 2016

Joustava esi- ja alkuopetus opetussuunnitelmien näkökulmasta

Näihin dioihin on kasattu esimerkkejä **esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien samankaltaisista sisällöistä**. Esimerkkejä voi hyödyntää joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteistyön suunnittelussa. Dioissa on tuotu esille:

- oppimiskäsitys
- työskentelytavat
- sisällöt, yhteneväisyyksiä opetussuunnitelmien aihealueista (otsikot koulun oppiaineiden mukaan)

Oppimiskäsitys

Esiopetus

- Lapsi on aktiivinen toimija
- Oppiminen vuorovaikutuksessa toisten kanssa
 - Kokonaisvaltaisuus
- Leikkien, liikkuen ja tutkien
- Myönteiset tunnekokemukset ja ilo
- Lapsen aiemmat kokemukset oppimiselle merkityksellisiä
- Ryhmän ja yhteistyön merkitys

1.-2.luokat

- Oppilas on aktiivinen toimija
 - Yhdessä oppiminen
- Luova ja kriittinen ajattelu
- Ongelmanratkaisun taitoja
 - Havainnollisuus ja toiminnallisuus
 - Leikki ja pelillisuus
- Mielikuvitus ja tarinallisuus
- Monipuolinen, myönteinen ja realistinen palaute
 - Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset

Työskentelytavat

Esiopetus

- Työskentelytavat on sekä oppimisen väline ja opettelun kohde
- Leikki (ohjattu ja omaehtoinen)
- Lasten aktiivisuus ja luovuus
 - Kokemuksellisuus ja toiminnallisuus
 - Erilaiset pelit
- Monipuoliset työtavat ja oppimisympäristöt
- Työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti
- Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille

1.-2.luokat

- Lasten omia leikkejä eri muodoissa (rooli-, väline-, sääntöleikit)
- Toiminnallisen oppimisen eri muotoja
- Omatahtisuus, korostetaan vahvuuksia
 - Monipuoliset työtavat ja oppimisympäristöt
- Vuorovaikutus, yksin ja yhdessä
- Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa
 - Eriyttäminen, oppimaan oppiminen, projektityöt, ulkona ja sisällä

Ympäristöoppi

Esiopetus

- Tutkitaan ja tutustutaan kasveihin ja eliöihin
 - Havainnointi aistein ja eri havaintovälinein
- Luontoon liittyvien käsitteiden opettelu
 - Kestävään elämäntapaan tutustuminen
 - Fyysinen koskemattomuus
- Omasta ympäristöstä huolehtiminen
- Luonnossa liikkuminen ja tutkiminen
- Lähiliikenteen liikkumisen sääntöjen opettelu
 - Turvallinen toiminta tieto- ja viestintäteknologiassa
- Suomalainen ruoka- ja tapakulttuuri

1.-2.luokat

- Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä
 - Kasvien kasvatus
 - Veden eri olomuodot
 - Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina
- Kestävän kehityksen eri osa-alueita, kierrättäminen
 - Fyysinen koskemattomuus
- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
 - Turvallinen liikkuminen lähiympäristössä ja liikenteessä
- Arjen teknologiaan tutustuminen
 - Turvataidot
 - Juhlapyhät ja perinteet

Matematiikka

Esiopetus

- Matemaattisten havaintojen tekeminen ympäristöstä
- Luokittelu, vertailu, järjestykseen asettaminen, säännönmukaisuuksien löytäminen ja tuottaminen
- Ongelmaratkaisujen päättely ja ratkaisujen etsiminen
- Lukukäsite, lukujonotaidot ja lukumäärät
- 2- ja 3-ulotteisuuden tutkiminen
 - Sijainti- ja suhdekäsitteet
- Geometriaa rakentelemalla, muovailemalla ja askartelemalla ja muotoja nimeämällä
 - Mittaaminen eri välinein
- Aikakäsitteet ja aikajärjestys

1.-2.luokat

- Syy- ja seuraussuhteiden havaitseminen
- Vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen
 - Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen, ongelmaratkaisutaidot
 - Lukumäärä, lukusana, lukujonotaidot
- Kappaleet ja tasokuviot ja niiden luokittelu
 - Suunta- ja sijaintikäsitteet
 - Tunnistetaan, piirretään ja rakennetaan geometrisia muotoja
 - Mittaamista ja mittaamisen periaate
 - Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä
- Rakennetaan ja piirretään, leikitään

Suomen kieli

Esiopetus

- Puhuminen ja kuunteleminen eri tilanteissa
 - Kertominen ja muistaminen
 - Sanoilla leikittely
 - Arvioiminen, päättely
 - Erilaiset tekstit (kuuntelu)
- Kirjoitetun ja puhutun kielen tutkiminen
- Puheen jakaminen pienempiin osiin: sanat, tavut ja kirjaimet
 - Tunnistetaan ja tuotetaan kirjaimia, sanoja ja tekstejä taitojen mukaan
 - Kynäotteen harjoittelu
 - Hienomotoristen taitojen harjoittelu leikkien ja harjoitusten avulla
- Lastenkirjallisuutta monipuolisesti

1.-2.luokat

- Oman puheenvuoron odotus ja toisten kuunteleminen
 - Kysyminen, vastaaminen, mielipiteen kertominen, mielikuvituksen käyttäminen
 - Monimuotoisten tekstien tarkastelu (esim. lastenkirjallisuus, tietotekstit ja mediatekstit),
- Lukukokemusten jakaminen
 - Lukemaan opettelu ja taitotasolla lukeminen
- Kirjainmuodot, oikeinkirjoitus
 - Ikäkaudelle suunnattuun kirjallisuuteen tutustuminen, valitseminen ja lukeminen
- Tutkitaan kieltä leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin

Liikunta

Esiopetus

- Kehonhallinnan vahvistaminen
- Motoristen perustaitojen harjoittelu: tasapaino, liikkumisen- ja välineenkäsittelytaidot
- Hyppääminen, juokseminen, kiipeily
 - Työntäminen, vetäminen ja pallonkäsittely
 - Sorminäppäryys ja tarkkuus
- Osallistuminen, onnistuminen, hyvinvointi ja toimintakyky
 - Pelit ja leikit
- Innostetaan monipuoliseen liikuntaan ja kokemaan liikkumisen iloa
 - Yhteistyötaidot
- Omaehtoinen liikkuminen sisällä ja ulkona

1.-2.luokat

- Kehonhallinta: voimistelu- ja musiikkileikkejä
- Tasapaino- ja liikkumistaidot: kiipeily, juoksu, hypyt
- Välineenkäsittelytaidot: erilaiset välineet ja palloleikit, myös luonnonmateriaalit
- Yhteistyötaidot: liikunnalliset sääntöleikit
- Yhdessä sovittujen sääntöjen noudattaminen ja vastuu yhteispelien ja leikkien onnistumisesta
- Iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumista
- Leikit, kisailut ja pelit (kohdataan tuetusti erilaisia emotionaalisia tilanteita)
 - Luova liikunta

Käsityö, kuvataide

Esiopetus

- Harjoitellaan käsitöiden tekemistä ja erilaisten työvälineiden käyttöä
- Kokeillaan kovien ja pehmeiden materiaalien käyttöä: tekniikat ja perustaidot
- Oma suunnittelu ja toteutus omien mielenkiinnon kohteiden pohjalta
- Erilaisten kuvien tulkitseminen ja arviointi
 - Lasten kokemusmaailma ja kiinnostuksen kohteet huomioitava opetuksessa
- Erilaiset materiaalit, välineet ja tavat
- Havainnoidaan median kuvia, esineitten muotoilua sekä rakennetun ja luonnonympäristön kohteita
- Harjoitellaan maalaamista, rakentamista ja mediaesityksiä

1.-2.luokat

- Erilaiset käsityövälineet ja laitteet
- Erilaiset materiaalit esimerkiksi puu, metalli, muovi, kuituja, lanka ja kangas
 - Keksivä ja kokeileva käsityö
 - Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöjä
- Opetuksen lähtökohtana lapsen havainnot, mielikuvat ja elämykset
- Teemat voivat liittyä omaan kotiin, luontoon, arkkitehtuuriin, harrastuksiin, peleihin, mainoksiin ja muotiin
- Erilaiset materiaalit, tekniikat ja ilmaisutavat
- Sisältöjä valitaan rakennetuista ja luonnonympäristöistä sekä mediasta

Musiikki

Esiopetus

- Musiikillinen toiminta on monipuolista ja moniaistista
- Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan
- Laulu, tanssi, liike, soitto ja oman musiikin luominen
 - Ilmaisun kulttuurinen monimuotoisuus
- Havainnoidaan äänen tasoa, kestoa, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa
- Opetellaan lauluja ja tutustutaan eri musiikkityyleihin ja soittimiin
- Kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä

1.-2.luokat

- Omat musiikilliset ideat ja improvisointi
- Musiikin opetuksessa käytetään laululeikkejä, pelejä ja musiikkiliikuntaa
- Kehollisten tunnetilojen ilmaisu musiikin mukaan liikkuen (tanssi)
- Omia tuotoksia pienryhmissä huomioiden oppilaiden oma mielikuvitus
- Tutustutaan musiikin esteettiseen, kulttuuriseen, historialliseen monimuotoisuuteen
 - Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen
- Tutustutaan eri soittimiin, soittimien ääneen ja rytmiin
 - Opetellaan lauluja
- Toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

Tunne- ja kaveritaidot, eettinen kasvatus

Esiopetus

- Kasvatus liitetään arjen ja käytännön tilanteisiin: tunteet ja eettiset ratkaisut
 - Tunteiden ilmaisu
- Ystävällinen ja vastuullinen toiminta
 - Ristiriitatilanteiden ratkaisukeskeisyys
 - Ystävyyden ja toisten kunnioittamisen pohdinta
- Oikean ja väärän erottaminen
- Roolileikkien, satujen ja median tarinoiden avulla
- Erilaiset sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja kehittävien materiaalien avulla
- Mielen hyvinvointi ja hyvät ihmissuhteet
- Aikuisen avun pyytäminen ongelmatilanteissa

1.-2.luokat (ympäristöoppi, liikunta, ev.lut.uskonto)

- Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tunnetaitojen ja –säätelyn harjoittelu
- Emotionaalisesti vaihtelevien tilanteiden esim. pettymysten kohtaaminen tuetusti esim. leikeissä, peleissä ja kisailuissa
- Elämän kunnioittaminen, ihmisarvo, lapsen oikeudet
 - Omat teot ja niiden seuraukset (rehellisyys, omatunto)
- Hyvä kaveruus, toisen huomioiminen
- Vastuu itsestä ja toisista ihmisistä, luonnosta ja ympäristöstä (kiusaaminen, pelko, myötätunto, pettymys)
- Yhteistyötaidot, erilaisissa ryhmissä toimiminen
 - Hyvät käytöstavat, toisen kunnioittaminen
- Ihmiselle hyvää mieltä ja iloa tuottavien asioiden pohtiminen
- Avun hakeminen ja pyytäminen

“Jokainen työ, joka tulee tehdä, sisältää jotakin hauskaa. Etsi se hauska ja työ muuttuu leikiksi.”

- P.L. Travers, Maija Poppanen -

